

AKTIVNOSTI OKO SUČELJA NA RAZINI EU

—

**SURADNJA ENTSO-E I TIJELA EU-A ZA ODS-OVE
(MEĐUSOBNO I SA TREĆIMA – NPR. ACER)**

mr.sc. Damjan Međimorec
(Hrvatski operator prijenosnog sustava d.d.)

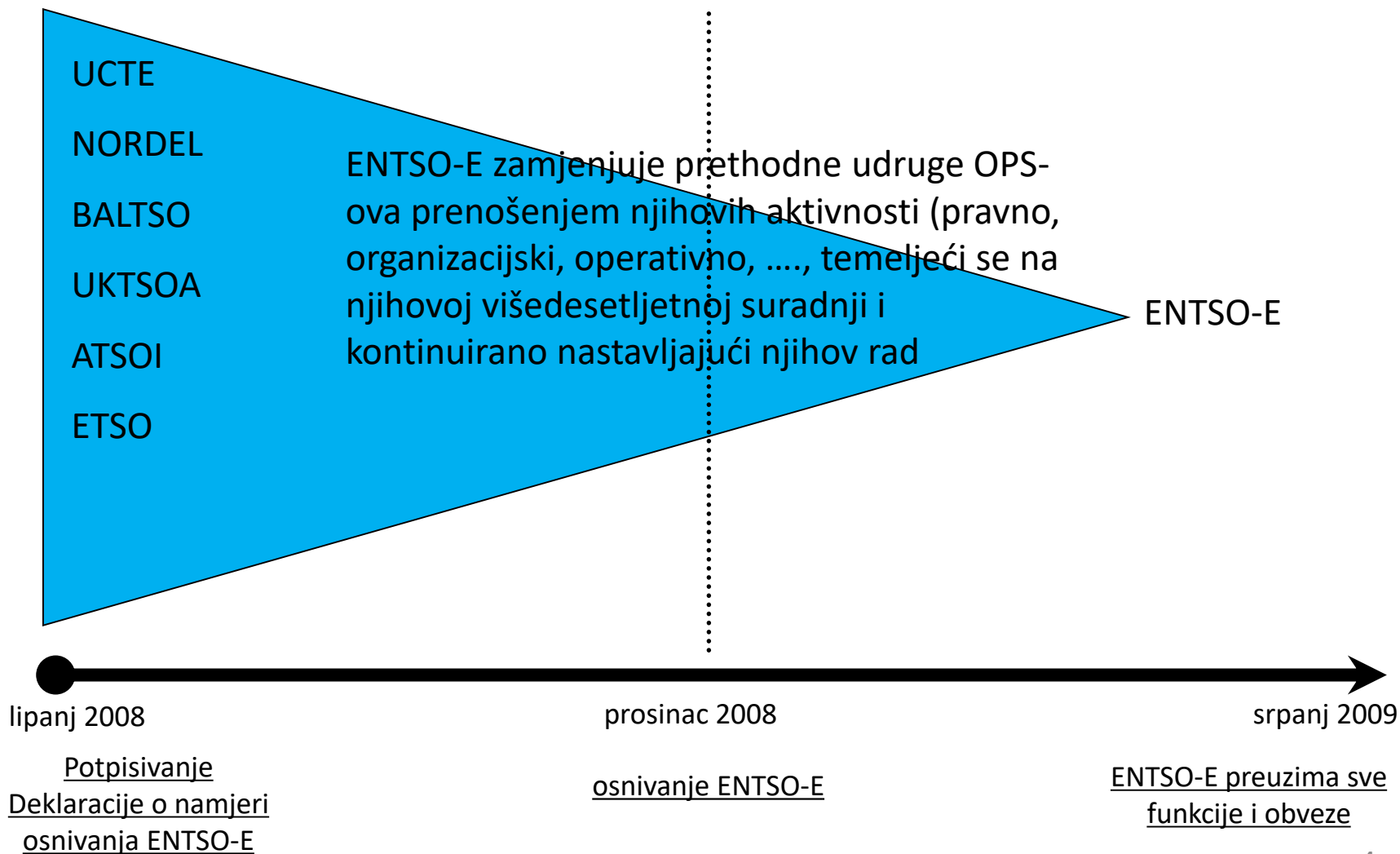
SADRŽAJ IZLAGANJA

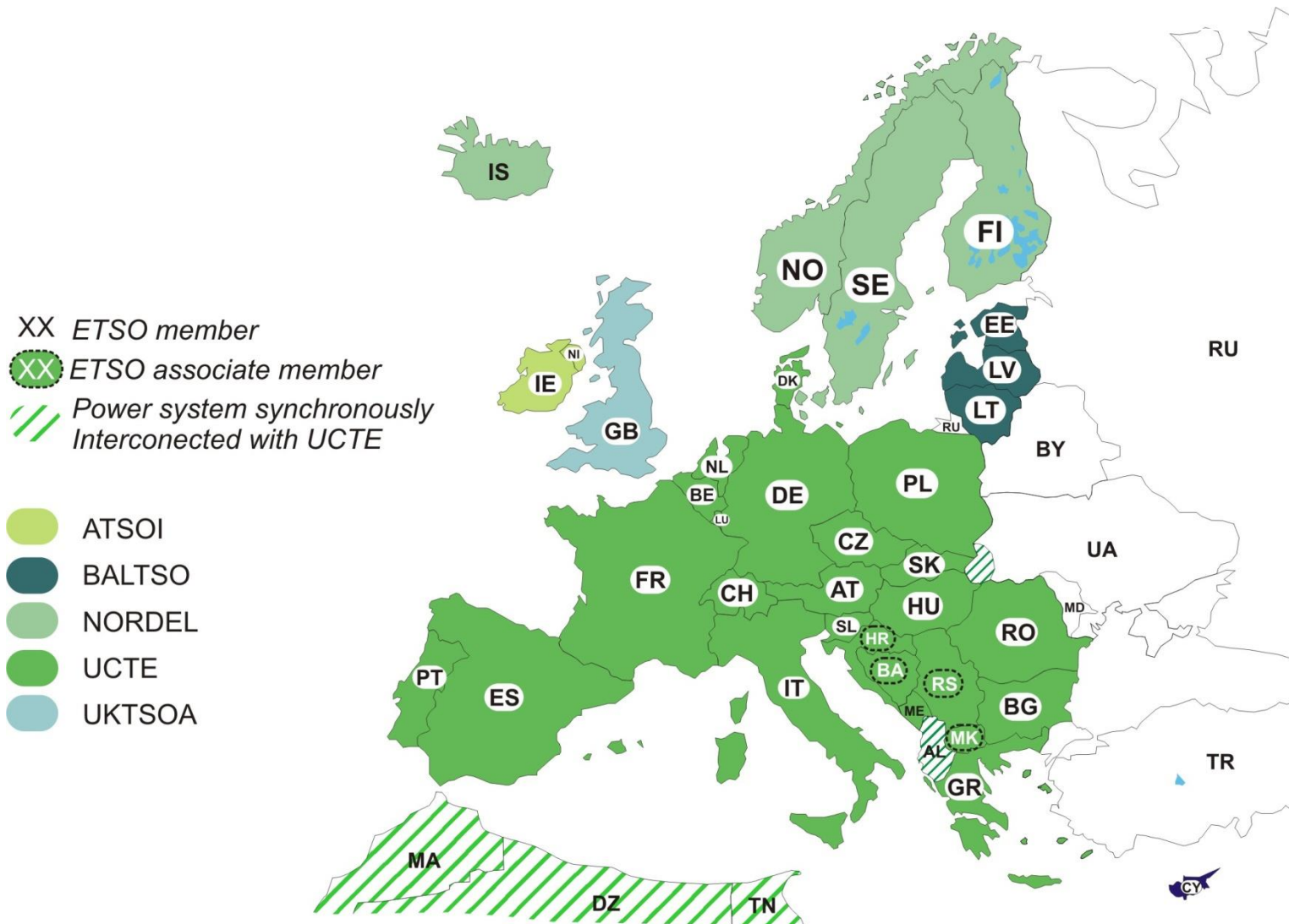
- Uvod (od dobrovoljne suradnje do obvezne)
- Europska udruženja OPS-ova i ODS-ova
- Područja i format suradnje
- Aktualna suradnja (kroz primjere)
- Što slijedi (2022/2023.)
- Umjesto zaključka

OD DOBROVOLJNE SURADNJE DO OBVEZNE

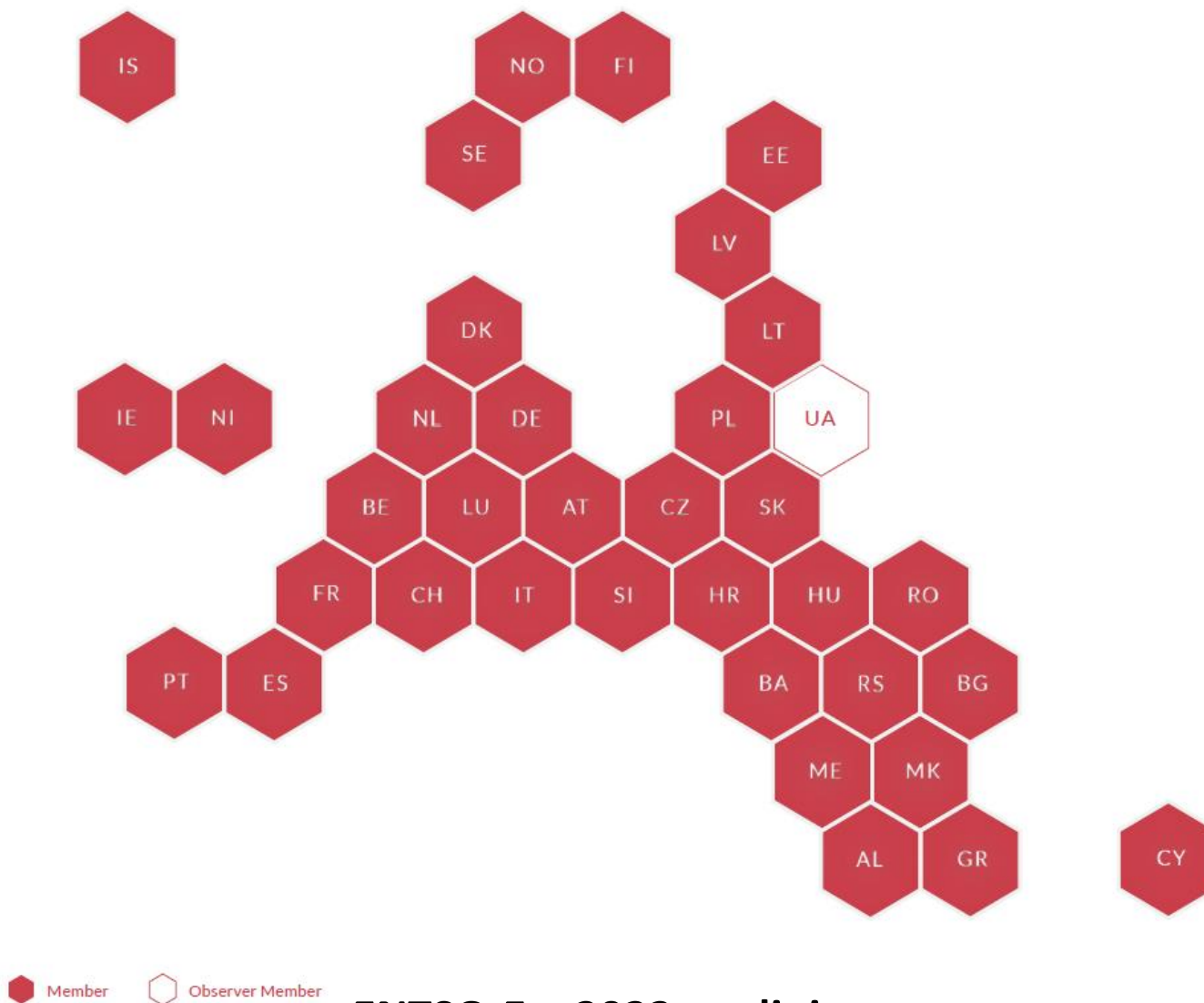
- Višedestljetna faza dobrovoljne prekogranične suradnje OPS-ova prelazi kroz tri paketa “otvaranja tržišta” (elektro)energetskih EU propisa (direktive i uredbe) u sve više obveznu i sve preciznije propisanu
- 2009. Uredba (EZ) br. 714/2009 Europskog parlamenta i Vijeća o uvjetima za pristup mreži za prekograničnu razmjenu električne energije i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1228/2003 donosi obvezu i oblik suradnje OPS-ova, ali i obvezu donošenja niza pravila za mreže i smjernica (eng. NCs & GLs)
- 2019. CEP (paketa energetskih propisa EU „Čista energija za sve Europljane“) a posebice Uredba (EU) 2019/943 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o unutarnjem tržištu električne energije donosi i obvezu suradnje europskih ODS-ova te suradnje sa europskim OPS-ovima

PROCES OSNIVANJA ENTSO-E (2008/2009.)

Prethodna (“povijesna”) udruženja europskih OPS-ova (prije ENTSO-E i 3.paketa)

ENTSO-E u 2022. godini

4 +1 UDRUŽENJA EUROPSKIH ODS-ova

- E.DSO (European Distribution System Operators)
- Eurelectric
- CEDEC
- GEODE

- tijelo EU-a za ODS-ove (eng. EU DSO Entity),
dalje “EU ODS”
 - “propisano” 2019. / osnovano 2021.

Temelj za “Tijelo EU-a za ODS-ove” u EU Uredbi 2019/943

Prva i treća (od ukupno četiri) rečenica u točki 60. preambule:

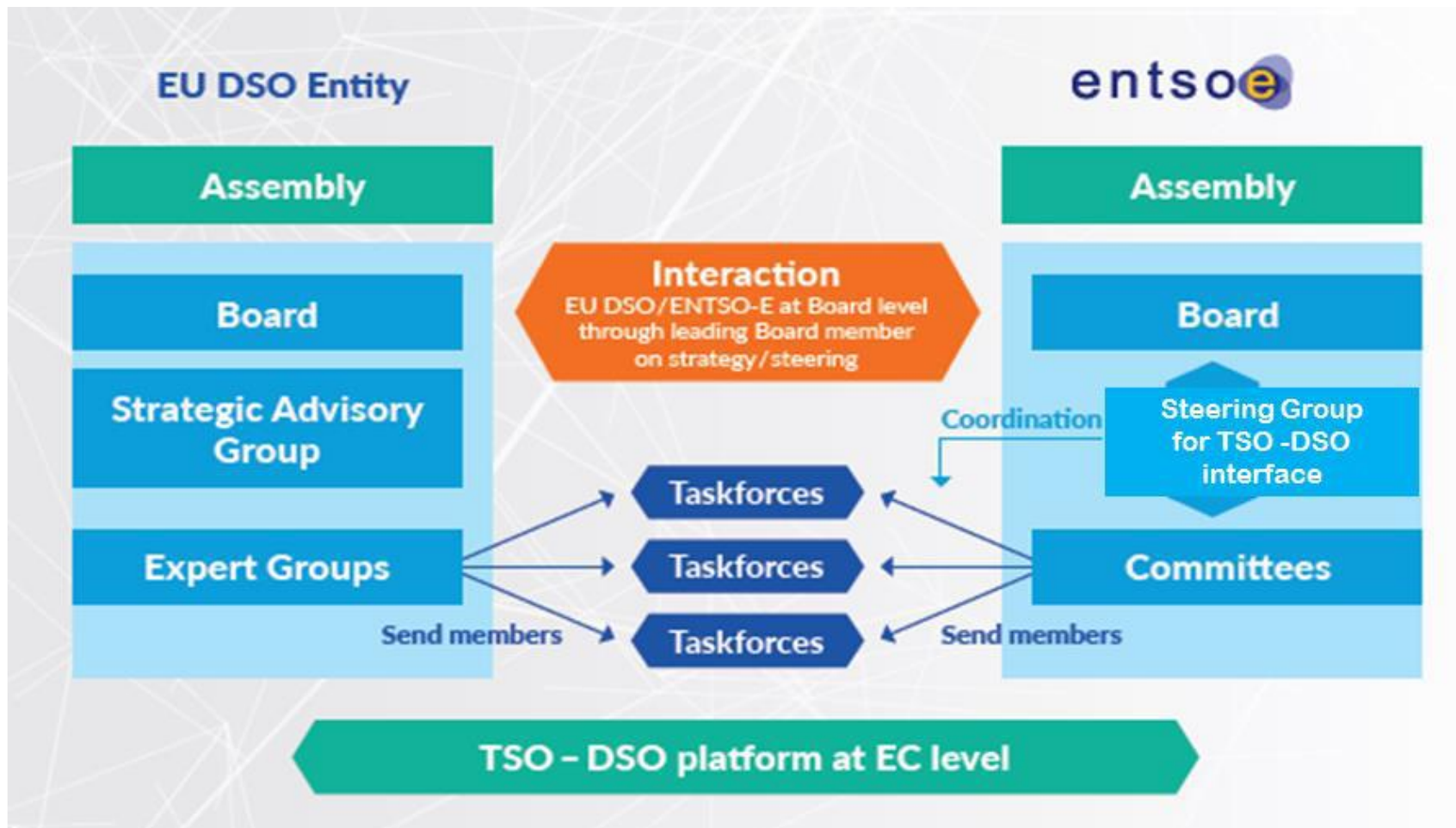
- Kako bi se povećala učinkovitost distribucijskih mreža električne energije u Uniji i osigurala bliska suradnja s operatorima prijenosnih sustava i ENTSO-om za električnu energiju, trebalo bi osnovati europsko tijelo za operatore distribucijskih sustava u Uniji („tijelo EU-a za ODS-ove”). (..)
- Tijelo EU-a za ODS-ove trebalo bi u pripremi i provedbi mrežnih pravila blisko surađivati s ENTSO-om za električnu energiju, ako je to primjenjivo, te bi trebalo raditi na pružanju smjernica o integraciji, među ostalim, distribuirane proizvodnje i skladištenja energije u distribucijske mreže ili o drugim područjima koja su povezana s upravljanjem distribucijskim mrežama. (...)

ENTSO-E PRIPREME ZA SURADNJU SA “EU ODS”

Obuhvat navedenih područja rada od internog upitnika do “formalne dobrodošlice” trasirao je daljnje aktivnosti posebice u pogledu identifikacije zajedničkih izazova te pripremi prijedloga propisa i drugih dokumenata :

- Podaci i digitalno
- Rad / pogon sustava / mreža
- Planiranje mreža
- Razvoj (poticanje / unapređenje) tržišta
- Upravljanje (sučeljem i suradnjom OPS-ODS)
ali i uz uključivanje ostalih relevantnih dionika, posebice nacionalnih regulatornih tijela i ACER-a te EK i država članica (nadležnih ministarstava)

SUČELJE ENTSO-E I “EU ODS”

ZAJEDNIČKA IZJAVA ENTSO-E I „EU ODS” NA NACRT ACER-OVIH OKVIRNIH SMJERNICA O ODZIVU POTROŠNJE (KOLOVOZ 2022.)

Glavni naglasci :

- Ukloniti simetrične proizvode za FCR
- Novi pristup predkvalifikaciji za pojedine proizvode uravnoteženja, upravljanja zagušenjima i regulacije napona (od prethodnih testiranja do naknadnih verifikacije isporuke usluga)
- Nove obvezujuće platforme u svakoj državi članici za OPS-ove i DSO-ove za registraciju i predkvalifikacije za pružatelje usluga za pojedine proizvode
- EU smjernice za tržišnu nabavu usluga za upravljanje zagušenjima i regulaciju napona koje će se nadopunjavati prijedlozima na razini država članica
- Dopune okvira i principa za obračun uravnoteženje te opcija za modele neovisnog agregiranja utemeljenog na odzivu potrošnje

ZAJEDNIČKO IZVJEŠĆE ENTSO-E I „EU ODS” O KLJUČNIM INDIKATORIMA (KPIs) NAPREDNIH MREŽA (RUJAN 2022.)

- Pripremljen na traženje EK s ciljem pripreme financijske pomoći za intenziviranje investicija u napredne mreže i digitalizaciju kroz suradnju ENTSO-E i „EU ODS”
- Obuhvaćeno je šest zajedničkih izazova :
 - suradnja u vođenju mreža,
 - suradnja u planiranju mreža,
 - razmjena svih potrebnih informacija za dugoročno planiranje investicija,
 - razmjena svih potrebnih informacija o proizvodnim objektima i odzivu potrošnje za dnevni pogon,
 - suradnja u cilju postizanja koordiniranog pristupa resursima
 - osiguranje učinkovitog, sigurnog i pouzdanog razvoja i vođenja mreža
- Postavljeno je sedam KPI :
 - Sagledivost sustava
 - Upravlјivost sustava
 - Aktivno vođenje sustava
 - Planiranje naprednih mreža
 - Razvidnost u pristupu podacima i njihovom dijeljenju između relevantnih dionika
 - Lokalno tržište fleksibilnosti i uključivanje kupaca
 - Upravljanje imovinom naprednih mreža

ZAJEDNIČKI PLAN RADA 2022/2023. ENTSO-E I “EU ODS”

- Cilj je dopuna međusobnog Memoranduma o razumijevanju iz siječnja 2022.
- Podložan odobrenju budućeg proračuna za 2023. godinu
- Ključne aktivnosti obuhvaćene planom :
 - Suradnja u pripremi novih pravila za mreže (ako će to EK i/ili ACER tražiti) ili doradi postojećih pravila i smjernica za fleksibilnost na strani potrošnje
 - Suradnja na doradi pravila za mreže koja se odnose na priključenje (eng. CNCs)
 - Suradnja na primjeni propisa o interoperabilnosti podataka i usklađenom modelu uloga na tržištu električne energije
 - Suradnja na pripremi scenarija i identifikacija potreba sustava za (EU / ENTSO-E) Desetogodišnji plan razvoja prijenosne mreže 2024 (eng. TYNDP 2024)
 - Suradnja na primjeni pravila za mreže o kibernetičkoj sigurnosti

UMJESTO ZAKLJUČKA (1)

- Brojna iskustva (“najbolje prakse”), iz EU u cjelini i pojedinih država članica, glede sučelja su vrlo korisna i mogu ublažiti “dječje bolesti” (nove faze suradnje i rada elektroenergetskih OPS-ova i ODS-ova kao bitne sastavnice energetske tranzicije u cjelini) posebice u pogledu tehničkih aspekata pa i regulatornog okvira
- Međutim doslovna / direktna primjena u RH (ali i drugim državama članicama) je rijetko moguća
- Tako da je potrebno kombinirati pristup “odozgo prema dolje” sa onim “odozdo prema gore” za svaku državu članicu koji nije moguće nadomjestiti bez rizika neprovedivosti ili čak i kaosa

UMJESTO ZAKLJUČKA (2)

- Jedan od razloga su različiti “modeli” u pogledu broja i strukture OPS-ova i ODS-ova u pojedinim državama članicama
- “jedan OPS / jedan ODS” nije prevladavajući model u EU
- Definicija vertikalno integriranog subjekta (ključna kod modela razdvajanja OPS-ova) je sa CEP-om “ublažena” baš u pogledu ODS-a
- To je i na tragu vanjskog (izvan operatora) poticaja / pritiska na racionalnije korištenje ograničenih resursa mreže u cjelini
- No treba biti oprezan s pokušajima zrcaljenja svega u nekoj težnji “apsolutnoj simetriji” jer ona ne postoji činjenično pa može biti kontraproduktivna. Također npr. inzistiranja na redosljedu (kratica) kod “definiranja” (odnosno navođenja) sučelja i/ili suradnje (OPS – ODS ili ODS – OPS) ne mogu donijeti nikakvu dodanu vrijednost a mogu potrošiti puno resursa

UMJESTO ZAKLJUČKA (3)

- Takva “zastranjenja” mogu biti kontraproduktivna za sve operatore posebice imajući u vidu sve snažnije i glasnije negacije potrebe za (javnom) elektroenergetskog mrežom (npr. zbog povećane proizvodnje el.energije na mjestu potrošnje) kao temeljom intenzivne elektrifikacije koja je okosnica energetske tranzicije
- Bitno je naglasiti da ENTSO-E i “EU ODS” (ali i ostala udruženja europskih ODS-ova), a tako i njihove sastavnice (OPS-ovi i ODS-ovi, pa naravno i HOPS i HEP-ODS) imaju znatno više zajedničkih interesa nego suprotstavljenih
- Treba kontinuirano razvijati takav način razmišljanja i djelovanja za što CIRED i CIGRE mogu dati važan doprinos

HVALA NA POZORNOSTI !

damjan.medimorec@hops.hr